

Sejghed og Fasthed og af og til Kraft ved at slaa lidt i Bordet, hvad Ministre ret sjældent gør overfor Finansudvalget, men det har jeg Respekt for, naar en Minister gør det. Han fik Sagen sat igennem, trods den Mangel paa Forstaaelse af Spørgsmaalets Betydning, Staten hidtil har vist. Særlig fortjener han Anerkendelse, fordi han havde Forstaaelse af Formaalet; det, der har Betydning, er, at der hos Statsmyndighederne vindes Forstaaelse af, at Naturfredningen er en ønskelig Ting. Kommissionen eller Direktionen — Navnet er ligegyldigt — kunde saa blive udrustet med Midler til ogsaa en Gang imellem, hvor det var særlig nødvendigt, at gribe ind med Ekspropriation, men det maatte ske som sædvanlig mod fuld Erstatning efter Lovgivningen. Ligesom det vilde være ganske urimeligt at lægge denne Naturfrednings-Virksomhed i talrige smaa Kommissioners Hænder, vilde det være urimeligt at sætte dem i Stand til at foretage ethvert letvindt Indgreb i Ejendomsretten, som de efter Lovforslaget vilde kunne gøre. I de allerfleste Tilfælde er det Staten selv, der ejer de Strækninger, som trænger til at fredes, det vil da være let at faa dem fredet, og naar det gælder Strækninger, der er i privat Eje, og den private Imødekommenhed ikke som hidtil kan klare Sagen, vil det kun undtagelsesvis være nødvendigt, at det samlede Samfund i det almene Vels Interesse griber ind ad den sædvanlige Lovgivnings Vej med Ekspropriation.

Ærede Medlemmer har henvist til, hvad der findes i andre Lande, hvoriblandt Norge og Sverige. Jeg har skaffet mig den norske Fredningslov, der er omtrent enslydende med den svenske. I den norske Lov staar der kun tre Ting. For det første: Kongen — altsaa Regeringen — kan bestemme, naar Naturforekomster eller Steder skal fredes til Beskyttelse af Planter eller Dyrearter eller af geologiske eller lignende Hensyn. For det andet: Kongen udsteder de nærmere Regler i hvert enkelt Tilfælde, hvor Fredning skal finde Sted. Og for det tredie: naar Fredningen rammer private Ejere med Ulempe eller lignende, skal der gives Erstatning efter den bestaaende Lovgivning. Punktum. Der staar ikke mere i denne Lov, der er ikke det mindste om Kommissioner; der tales kun om, at Kongen, eller altsaa Regeringen, bestemmer det og det, naturligvis ikke af egen Drift, men efter Tilskyndelse af de videnskabelige Institutioner, der er kaldede til at have Opmærksomheden henvendt paa de Ting. Paa

lignende Maade kunde det komme til at gaa hos os, det er der ikke det mindste i Vejen for. Derfor bør vi ikke have saa stort et Apparat som det foreslaaede.

Der staar i Lovforslaget, at naar Bygningskommissioner o. s. v. kommer til Kundskab om Foranstaltninger, som skønnes at ville berøre Bygninger af historisk eller arkitektonisk Værdi, skal de give Fredningskommisæreren Underretning derom. Den Bestemmelse nærer jeg megen Betænkelighed ved. Hvis der stod historiske, gamle Bygninger, vilde jeg ikke have næret Betænkelighed derved; hvis der var Tale om at fredes gamle Bygninger af historisk Værdi som Helligaandshuset i Randers, vilde jeg ikke gøre nogen Indvending derimod; men der staar ikke et Ord om, at det skal være gamle Bygninger. Jeg maa derfor gaa ud fra, at det med Hensyn til en ret moderne Bygning kan ske, at en Del Arkitekter erklærer: denne Bygning er et mageløst Eksempel paa storartet, uforlignelig Stil, og at en stedlig Fredningskommisær, paavirket af dem eller af Avisartikler, rønder hen og, naar vedkommende Ejer vil foretage en Forandring, stopper ham og siger: Det maa du ikke. Og der kan derved ske langt større Ulykker. Det er forbavsende Indgreb i vedkommende Ejers Ret, en Fredningskommisær kan sætte i Bevægelse. For det første kan han efter Lovforslaget, naar Opmærksomheden er blevet henvendt derpaa — maaske det er Bygningskommissionen, Sundhedskommissionen eller Politimesteren, der gør det, eller maaske der i de stedlige Aviser optræder en begejstret Indsender — straks paabyde, at de Arbejder, Ejeren vil foretage ved Bygningen, midlertidig stoppes. Saa kommer Turen til Fredningskommissionen i vedkommende lille By. Den kan standse det hele og paabyde Ejeren at gøre det om, som han har ladet udføre, og foreskrive ham de Forandringer, den finder for godt. Det er nok, at denne Fredningskommission ved en Kendelse bestemmer, at det skal være saaledes. Naar han ikke makker ret, siger Loven udtrykkelig, at den kan lade det udføre for hans Regning, og hvis han ikke vil betale Udgifterne, kan den lade ham pante for Beløbet. Saa ugenert kan det gaa til. Hvis altsaa Arkitekter og Kunstnere finder, at en saadan Bygning bør fredes, har Ejeren ikke Raadighed over den mere. Det forekommer mig at være en ret ugenert Fremgangsmaade i Tilfælde, der dog kan være ret omtvistelige. Jeg henleder Opmærksomheden paa, hvordan det er gaaet i K-